

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiu lu abonamentulu:	Pretiu lu insertiuniloru:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiuni dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutululu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriulu romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „ 50 „		

Idei'a despre templuri (biserici) si constructiunea loru.

(Continuare si fine.)

Planulu vechiu alu templurilor crestine infaciséza form'a de corabie, inchipuindu sant'a bisericu plutindu in midiloculu lumei ca pe oceanulu unei mari furtunósa si urmandu-si calea catra limanulu cerescu, séu infaciséza form'a de cruce, prin care se intielege cà viet'a si tari'a bisericeii este in crucea Domnului! Templurile crestine erau situate cu altariulu spre resaritu, pentru cà crestiniu facéu rugatiunea cu fati'a spre resaritu, fiindu cà de acolo ni-a venitu lumin'a adeverului, resaritul resarituriloru Christosu. Insa la edificarea bisericiloru se cerea nainte de tóte binecuventarea si concessiunea episcopului eparchiotu. „Nimenea nicairi se nu zidéscu, nici se intemeeze monastire, ori casa de rugatiune fora judecat'a episcopului respectivu“. ¹⁾ Episcopulu facea de regula punerea temeliei cu rugatiuni si ceremonii religiose.

Intre templele crestine si templulu iudaicu alu Test. v. este órecare asemenare la impartirea interioara. Acolo erá gertfelniculu inaintea templului, unde aveau intrare israelitii, partea antaia a templului, unde intrau numai preotii si partea a doua séu sant'a tanteloru, unde intrá numai Archiereulu, si acest'a numai odata in anu. Trei parti principale au si bisericile crestine, anume tind'a séu nartica, nai'a si altariulu. Inaintea templului, la intrare, erá vestibululu, atriulu séu pronaulu ridicatu pe stalpi de marmore, unde stá permanentu unu vasu cu apa pentru ca crestini mai nainte de a intrá in bisericu se se spele pe mani, simbolisandu-se prin acést'a curatiuni'a inimei. Aci erá loculu penitentiloru de gradulu inferioru, numiti plangatori. „Inaintea usiei oratoriulu stau pecatosii rugandu pe credintiosii cari intrau in bisericu, se se róga pentru densii.“ ²⁾ Si totu aci se inmormentau imperatii,

episcopii si alti crestini notabili dupre cum se vede la istoriografulu Socrate: Depositus est in ecclesia Apostolorum, quam ipse eo consilio aedificaverat, ut imperatores, ac Pontifices ab Apostolorum reliquiis haud procul abessent.“ ¹⁾ Din pronau trei usi conduceau in templu, cea din midilocu erá pentru preoti, cea din drept'a pentru laici si cea din steng'a erá usia de intrare si esire pentru femeii.

Cea d'antaiu parte interiora a templului erá tind'a séu nartica (nartex) loculu pentru catecumeni, penitentii ascultatori (audientes) si pentru instruirea celoru necredintiosi. In tinda erá si baptisteriulu, séu basinulu cu apa in care se botzeau catecumenii si altii. Dupa tinda urméza partea din midilocu a templului, numita naia, pentru cà santii parinti au asemenatu biseric'a cu nai'a in care ecclesi'a crestineloru plutesce prin valurile acestei lumi catra limanulu cerescu. „Haec est illa navis, dice S. Ambrosiu, quae adhuc secundum Mattheum fluctuat, secundum Lucam repletur piscibus: ut et principia Ecclesiae fluctuantis, et posteriora exuberantis agnoscas. Pisces enim sunt, qui hanc enavigant vitam... Non turbatur haec navis, in qua prudentia navigat, abest perfidia, fides adspirat.“ ²⁾ Pentru aceea, in bisericu ca si in nae, si-are fiacare loculu seu anumitu, barbati in drept'a, ér femeile in stanga, despre paretele de nordu alu templului, despartite de barbati printr'unu grilagiu, antaiu de lemn, dupa acea de fieru. Mai apoi loculu acést'a s'a construitu in parete, in forma de galeria. In naie a statu in vechime ca si astadi amvonulu, loculu de unde se propunu predicele, aici erá loculu penitentiloru de gradulu alu treilea si-alu patrilea, cei de antaiu numiti ingenunchiatori (genuflectentes), ér acesti din urma consistenti, cari asistau la servitiulu divinn neintreruptu, dar erau opriti dela cuminecatura. „In patru ani vor

¹⁾ Can. 4 sinod. IV. Calcedon.

²⁾ S. Grig. Taum. epist. can. 11.

¹⁾ Hist. Eccl. l. I. c. ult.

²⁾ S. Ambros. Comm. Lin. 4. in Luc.

stá cu credintiosii, dar de proaducere nu vor fi partasi¹⁾.

A trei'a parte si cea mai insemnata este altariulu, despartitu de naie printr'unu grilagiu de lemnu numitu cancela. Eusebiu amintesce cá astfelu de cancela a fostu in biserica intemeiata de S. Paulinu: „Utque haec sacraria populo essent inaccessa, ea ligneis cancellis, minutissimo opere ad summum artis fastigium elaboratis“.²⁾ Acestu grilagiu mai tardiu preschimbatu intr'unu parete redicatu pana la cupola, si infrumse-tiatu cu icóne sante, s'a numitu iconostas u. Din inceputu, altarulu a fostu onoratu ca loculu celu mai santu, destinat nu numai pentru preotime, nefiindu iertatu nimeni afora de preoti se intre in elu, numai imperatii intrau in altariu candu se cuminecau si aduceau jertfa. „Nici unuia dintre laici se nu fia iertatu a intrá in launtrulu santului altariu; in sa de acést'a nu este lipsita potestatea si autoritatea imperatésca candu voiesce se aduca creatoriului sacrificiu, dupa traditiunea cea mai vechia“.³⁾ In altariu locurile mai insemnate sunt: prestolulu, prothesis, séu proscomidia, tronulu séu loculu Archiereului. etc.

Turnulu face frumséti'a exteriora a bisericeii, inaltiatu spre ceriu, elu ni aduce in minte cuvintele apostolului: „Cautati cele de susu, unde siede Christosu, d'a drépt'a lui Ddieu. Cugetati la cele de susu, éra nu la cele de pe pamentu“.⁴⁾ De altmintrea turnurile, conformu mentiunii lor, numai dela introducerea campanelor (secolulu VIII.) s'a obiceiuitu a se cladí la biserici. — In cei d'antaiu trei secolu nefiindu inca cunoscute imaginele in biserica, pentru ornamentulu interioru alu bisericeii serviau: 1) Ectipomatele, nisce insigne facute din auru séu argintu, in chipu de multamire lui Ddieu pentru cutare binefacere, pe care crestini le aternau in launtrulu bisericeii. 2) Unele inscriptiuni din sant'a scriptura facute pe paratii bisericeii. Florile si ramurile verdi inca decorau interiorulu bisericeilor antice.

Asupra ceremonielor ce se facu la santirea de biserici, speramu a reveni cu alta ocaziune.

V. Mangra.

Instructiunea intuitiva. *)

III.

Dintre obiectele instructive, dupa geometria, geografi'a pote lucrá mai cu sporu asupra desvoltárei elevilor, vremu se dicemu cá instructiunea geografica se póte tractá mai intuitivu.

Fórte multi institutori sustienu cá geografi'a e obiectulu celu mai secu pentru propunere si cá timpulu intrebuintiatu la dens'a e numai timpu pierdutu atátu pentru elevi, cátu si pentru magistru. Sentinti'a acést'a nefundata li-o

credemu, cáci instructiunea lor constá numai intru enumerarea labyrinthica a tieriloru, muntiloru, riuriloru si orasiiloru principale etc.; spre scopulu acést'a ajunge memorisarea, dar unde remane judecat'a?, unde combinarea si referinti'a dintre obiectele geografice intre sine si facia de omu? Daca va observá magistrulu intrebárilu aceste la propunerea geografiei, atunci elevii lu-voru urmári cu interesu chiar atátu de mare, ca si la a geometriei, cá-ci voru simtí desvoltandu-li-se judecat'a sanetósa, ma! adese ori i-voru premerge in judecata si astu-feliu voru ajunge in pusetiunea de a judecá insisi neinfluintiati de cátu numai de obiectele geografice.

Voindu asiá dara se tragemu folóse din studiulu geograficu, e de lipsa se cunóscemu tóte miediele, pre care trebue se le observeze magistrulu, asemenea si aplicarea lor; credemu dara cá nu va prisosi daca ne vomu ocupá cátsi de pucinu si de instructiunea intuitiva a geografiei.

Ca si in toti ramii instructiunii, asia si in geografia mediloculu celu mai remarcabilu alu intuitiunii e considerarea obiectului geograficu. Dar obiectulu intregu (pamentulu) nu-lu potemu considerá nemidilocitu, deci vomu tractá numai partea cea mai apropiata, loculu unde ne aflámu de impreuna cu impregiurulu seu; pre acést'a lu-pótu privi elevii, deci inca de pre acumu vedemu ce insemnate mare avemu se atribuimu cunoscintiloru geografice ale patriei. Altmintrea nu se póte se orientámu pe elevii despre obiectulu geograficu, nici nu potemu espicá terminii geografici, daca nu i-amu facutu pe elevi se se convinga insi despre conceptele dealu, piscu, costa, riu, siesu, vale, tiermure etc.; vediendule ei pe tóte aceste usioru se inaltia dela intuitiunea concreta la cea abstracta, si i-potemu conduce apoi si la parii straine ale pamentului, insemnandu formele lor geografice cu mesuri pre care si-le au castigatu insisi prin intuitiunea tienutului invecinat. Dupa ce au vediutu elevii cutare tienutu, e de lipsa se li-aretámu cumu i-facemu constructiunea tipica; pe calea acést'a i-amu introdusu intru preceperea mapei ori cároru tienuturi departate. Aici jace eroarea principala a instructiunii geografice moderne, cá pruncii invétia a cunóscu lucrulu din tipu, ér nu tipulu din lucru. Mai antáiu trebue se se vedea lucrulu si numai dupa aceea se se puna pre mapa; prin urmare map'a tierii li-o potemu aretá, numai dupa ce si-au castigatu intuitiune directa despre totu ce vine introdusu pe dens'a.

Magistrulu trebue se amintésca si punctele istorice si naturali ale patriei, candu instrúza pe elevi in geografi'a acést'a; dar tient'a principala i-va fi intuitiunea si constructiunea grafica a tuturor tipuriloru geografice; de aici trebue se deduca preceperea totoruru conceptelor fundamentali geografice, pentru-cá lucrandu altmintrea, pe treptele mai inalte ale instructiunii nisuintiele sale voru fi zadarnice, ér cuvintele numai mazere in parete. Ferésca-se ori si cine de enumerarea tipuriloru geografice ale patriei si nisuiésca-se a-i face pre elevi se cunóscu referintiele reciproce, se precépa nessulu casualu a totoruru obiectelor geografice, dar totu de-un'a prin intuitiune. Elevii trebue se lucreze de sinesi; magistrulu are se-li puna intrebari acomodate, dar se nu-se dimita nici candu in minutie, cá-ci erorile instructive numai anevoia se potu repará. Intrebárilu potu fi cam de natur'a acést'a: Care casa e mai sanetésa, cea ce se afla cu faci'a catra sóre, séu intorsa dela sóre? Care gradina produce legumi mai bune, cea ce se afla catra sóre, ori din contra? etc. Respunsulu urméza fora nici o greutate. Elevii deci voru intielege mai tárdiu, ce influentia are asupra cutáru tienutu muntele, care se intinde dela apusu spre resaritu pe la nordulu tierii si care trece pe la sudu. Elevii sciu, cá pamentulu, care constá numai din lutu, séu numai din nisipu, nu produce frupte. Facundu-i magistrulu atenti la impregiurarea acést'a, mai tárdiu voru intielege cá ocupatiunea, bunastarea si de aici cultur'a si

¹⁾ S. Vasiliu celu mare c. 56. ²⁾ Hist. Eccl. I. 10. c. 4. ³⁾ Can. 69. Conc. Trull. ⁴⁾ Colos. 3. 1. 2. *) A se vedé numerulu 7.

moralitatea locuitorilor din cutare tíera aterna dela constituíunea geologica a pamentului. *)

Instructiunea pre la noi disconsideréza mai cu totul excursiunile scolastice, care inavutiescu si chiarifica intru atáta cunoscintiele geografice, in cátu nici magistrulu celu mai bunu séu map'a cea mai eminenta nu sunt in stare se produca aceea ce si-castiga elevii prin atari excursiuni.

In Germani'a, dar mai alesu in Sassoni'a si Elveti'a in timpul verei caletoriulu intalnesce forte multe grupe de elevi caletorindu in drept'a si stang'a, cu scopu se-si cunósca patri'a din intuitiune propria. De ce se nu incepemu si noi atari espeditiuni candu suntemu convinsi de ospitalitatea cea proverbiala a poporului romanu? Pre timpul ferieloru avemu ocaziune binevenita; se facemu numai inceputulu si vomu vedé, ce rezultate splendide vomu obtiené. Pre de o parte elevii invétia a cunósce tiar'a si poporulu, prin armare minunile si frumusetiele naturei, moravurile ómeniloru, si de aici se iubésca natur'a, ómenii si patri'a, li-se desvolta gustulu pentru frumosu si bunu si in fine si-recreéza corpulu si spiritulu. Dar si magistrulu inca profitéza, daca scie ocupá pe elevii sei cu totu ce merita atentiune, cá-ci li-cunosce simtiemintele si aplicárele, prin urmare i póte judecá mai dereptu si apoi li-póte promová spiritulu mai usioru.

De óra-ce nu potemu considerá nemidilocitu intregu pamentulu, de aceea se recere mai departe la instructiunea geografica se dispunemu si de fotografii, pentru-cá numai in modulu acest'a potemu dá eleviloru idee chiara despre cele alalte párti ale pamentului, adeca numai asia potemu fi destulu de intuitivi in instructiune. Intre aceste amintim fotografiu despre tote rasele si popórale, apoi despre porturile singurateciloru popora, despre locuítie, utensilie, arme si de ale santiloru; mai de parte scenerii diverse de pe la tiermurii oceanuriloru, prin munti si desierturi, de ale padúriloru primitive si a totororur plantelorú mai interesante pre cumu si a animaleloru domestice, etc. etc. Necesitatea acest'a s'a simtita si mai inainte, cá-ci atlasele cele vechi suntu facute cu tipuri diferite, care séu le aflámu sapate in atlasu, ori apoi asiediate pe marginile sale, siguramente cu scopu se póta propune respectivii geografii cátu mai intuitivu. In timpul modernu inca s'au facutu probe cu atlase de aceste, dar pana acumu numai alu lui Morse are cev'a meritoricu. Ar fi inse de doritu, ca se avemu cátu mai curendu atlase, care se cuprindia atari fotografii, cá-ci folósele ar fi de totu sorprendetórie. Magistrulu asiédia langa olalta fotografiile acele, despre a cároru originalitate face amintire, candu propune partea respectiva a pamentului, si de aici elevulu si-face idee atátu de chiara despre tóte referintiele acelei tieri, in cátu nici Demostene nu ar fi fostu in stare se-i vorbésca sperandu la acelu efectu.

Intre mediele intuitive joca rola mare map'a si in specia map'a tieri. Acést'a ne orientéza forte bine prin tienuturile, pre care le cunoscemu din intuitiune propria; mapele altorú tienuturi ni-facu idee chiara despre relatiunile geografice ale tienuturiloru, pre care nu le-amu vediu si in fine ni-da prospectu despre íntrega faci'a pamentului. Daca se deprinde elevulu cu limbagiulu mapei, atunci o mapa buna i-ajuta mai multu la intuitiune si precepere, de cátu prelegerea cea mai pedagogica; map'a face servitie mai mari de cátu manualulu celu mai bunu, daca magistrulu e in stare se faca pe elevu, ca se citésca de pe dens'a momentele geografice si se derive de aici apoi consecintiele cele mai necesarie. Elevulu si-a castigatu prin acést'a cultura formala, ceea-ce valoréza mai multu, de cátu cunoscintiele castigate prin memorisare, pentru-cá i-punu in mana mediloculu, se ajunga de sinesi la ceste din urma.

*) In privinti'a acést'a vedi mai pe largu „Instructiunea geografica dupre stadiulu modernu alu sciintieloru si dupre recerintiele timpului, de C. Schreiber.“

Aici ar fi locul se analisámu cu rigore momentele principali, pre care nu e permisu a le omite nici dintr'o mapa, se cautámu apoi cáte felii de mape se receru la instructiunea geografica, precumu si structur'a manualeloru geografice, asemenea si cualificatiunea — desteritatea magistrului in instructiune; crediendu inse, cá prin cele amintite amu indigitatu modulu, cumu póte se devina instructiunea geografica mai intuitiva si mai eficace pentru viétia practica si desvoltarea judecáti sanetóse, ne restringemu de o cam data pre langa aceste, promitiendu a revení alta data la obiectulu presinte.

T. Ceontea.

Despre scóla in genere, si despre cea crestina ortodoxa in specie.

III.

(Continuare.)

Scol'a si organulu invetiaturei cei dumnediesci a lui Christosu este „Biserica“ intemeiata de densulu, adunarea tuturorú credintiosiloru, nu pe bas'a regímei preotiesci din paganismu, nici a monarchismului iudaicu din legea vechie, ci pe bas'a si principiulu representativu a íntregei biserici, in cele administrative. „Si de-ti va gresí tie fratele teu, mergi si-lu mustra pe densulu intre tine si intre sine singuru; de te va ascultá, ai dobanditu pe fratele teu. Éra de nu te va ascultá; atunci mai ia impreuna cu tine inca pe unulu, séu doi, ca in gur'a aloru doua séu trei marturii se stee totu cuventulu. Éra de nu va ascultá pe ei, spune-lu bisericei, si de nu va ascultá nici de biserica, se-ti fie tie ca unu paganu si vamesiu. Amin dicu voua, ori ce ve-ti legá pe pamentu, voru fi legate si in ceriu, si ori ce veti deslegá pe pamentu, voru fi deslegate si in ceriu. Éra ve dicu, cá daca doi din voi, se voru uni pre pamentu, pentru totu lucrulu ce voru cere, va fi lorú dela tatalu meu care este in ceriuri. Cáci undu sunt doi séu trei adunati in numele meu, acolo sum si eu midioloculu lorú.“¹⁾

Nu si in cele dogmatice, care numai bisericei cei invetiate le-a concredíutu. „Si pe unii ii-a pusu Dumnedieu in biserica, antaiu pre Apostoli alu doile pe profeti, a treia pe invetiatori, dupa aceea pe puteri, apoi darurile de vindecari, ajutorintile, ispravnicieile, feliurile limbiloru; au dóra toti sunt Apostoli? au dóra toti sunt lucratori de puteri? Au dóra toti au darurile de vindecari? Au dora toti graescu in limbi? Au dóra toti talmacescu?“²⁾ „Asia se ne socotésca pre noi omulu, ca pe nisce slugi ale lui Christosu, si ispravnici ai tainelorú lui Dumnedieu.“³⁾ Deunde theologii deosebescu biserica, in biserica invetiaturu explicita, séu a preotiloru, si in biserica invetiaturu implicita, séu a lumeniloru, in *Ecclesia docens explicita*, si in *Ecclesia discens implicita* dupa distinctiunea scolasticiloru.

S'au aflatu unii, inca la inceputulu bisericei, si se mai afla pana astadi cari au invetiatu in contra credintiei si invetiaturei bisericei; acestia se numescu eretici. Éra alii, cari au cadíutu in vertejulu preotímei pagane si a Evreiloru, declarandu-se pre sine in loculú representantiei bisericei, mai pre susu de biserica séu sínóde, declarandu-se chiar infalibili, prin ce au provocatu seisiunea bisericei, acestia se numescu *schismatici*, si incátu, au adausu invetiaturi si dogme noua contrarie Evangeliului, se potu numí si *eretici*, despre cari ne invétia santulu Apostolu Pavelu ordonandu „ca se ne departamu si se ne ferimu de ei“⁴⁾ „de omulu ereticu, dupa una si a doua indemnare te feresce.“⁵⁾ Numai singura biserica Ortodoxa a remasu credinciósa, si tenace traditiuniloru si invetiaturiloru sale primitive mostenite dela intemeietoriulu ei *Isusu Christosu, santii Apos-*

¹⁾ Math. 18. 15—21. Rom. 12. 3—9.— 1 Cor. 12:14—27. ²⁾ 1 Conust. 12. 28—31. ³⁾ Ib. cap 4. 1. ⁴⁾ Timoth. 6. v. 5. ⁵⁾ Tit. 3. 10.

toli, si *Santii parinti*, dupa cum recunoscu acést'a Iosifu Bingham pars II-a pag. 443 si preotulu *Dr. Dölinger*, marele theologu si istoriografu alu bisericeii apusene, profesorul dela universitatea din *München*, in opurile sale, si mai vertosu in sinodele tinue in 1874—1875 sub presidintia sa, constituite din preoti, de diverse nationalitati si religiiuni.

Diseramu mai susu cá Christosu, dintre cele trei functiuni mari ale sale, mai mare pondu a pusu pe functiunea de profetu séu invetiatoriu, si cumca magistr'a si scol'a invetiaturei sale e biseric'a; acesteia, si reprezentantiloru ei preotiloru, a concreditu elu invetiamentu seu. Asia este! Nici unui filosofu din lume n'amu cetitu se fi disu Christosu, decâtu Apostoloru, si urmatoriloru loru si prin trezii si noa preotiloru: „mergeti in tóta lumea invetiati tóta zidirea“ ¹⁾ „si umblandu binevestiti dicandu: bucurative cá s'a apropiatu imperati'a ceriurilor“ ²⁾ „si esindu au binevestitu pretutindenea; Domnulu impreuna cu ei lucrandu; incátu in totu pamentulu a esitu vestirea loru, si pana la marginile lumei graiurile lor.“ ³⁾ — Si cu adevratu, cuventulu viu, prin care se luminéza mintea, se limpediesce cugetulu si se nobilitéza sufletulu; care e asemenea sabiei lui Dumnedieu cea cu doua ascutisiuri ce petrunde pana la rarunchi, care nu trebue se lipsésca din man'a preotului, pentru starpirea reului si prasirea binelui, si pe care Dumnedieu prin spiritulu santu ilu asemána cu foculu „focu am venitu se tipu pre pamentu“; dicu! cuventulu viu mai multu folosu ar aduce omenirei in genere, si poporului in specie, decâtu ceremoniile cele multe si ceci de preste anu, cum sunt serecustele, serindariile, pomenele cele nenumerate pentru morti; ospetiele cele lungi, si altele de acésta natura, impreunate cu mancaru, beuturi, cantari si cu jocuri, fora mai nici o intentiune salutara.

De parte se fie de mine intentiunea de a me aradicá cu cuventulu asupra institutiuniloru bisericeii nóstre celoru salutare! cum este si rugaciunea pentru morti, si altele de acestu felu; cáci, scrisu este „tóte ce veti, cere intru rugatiune, crediendu veti luá“ ⁴⁾ „si de patimesce cineva reu intre voi, se se róge, de este cineva bolnavu intre voi, se chieime preotii bisericeii, si se se róge pentru densulu, si rugatiunea credintei va mantuí pe celu bolnavu si domnulu lu-va aradicá, si de va fi facutu pecate i se voru iertá, cá rugaciunea cea ferbinte a dreptului multu póte“ ⁵⁾ si érase „fórté bine si cuviu cugetu este, a se aduce jertfa pentru pecatu, si pentru cei morti, ca se se mantuiésca de pecatu.“ ⁶⁾ Dara nu me potu retiené, se nu-mi aredicu cuventulu in contra abususulu, ce se comite fatia de aceste institutiuni salutare, si mai vertosu asupra feliuriteloru ceremonii de espiatiuni, impreunate cu beuturi si mancaru preste mesura, cáci „imperati'a lui Dumnedieu, nu este mancaru si beutur“ ⁷⁾ nici ne pune inaintea lui Dumnedieu ⁸⁾ ei sunt introduse mai multu din speculatiune.

(Vá urma).

Casele de economii scolare in Francia.

In cartea intitulata „*Notice historique et Manuel des caisses d'épargne scolaires en France*“ Dlu Malace ne dá cateva notiuni asupra caselor de economii scolare in Francia. In timpu de doi ani si jumetate, intielépt'a ideia a economiiloru s'a respanditu fórté multu. Si intr'adeveru, citindu relatiunile consiliiloru generale a le departamentelorulu cum si ale principaleloru case de economii, observamu cá la sfersitulu anului 1876, 69 departamente in Francia si 9 in Algeria erau pe deplinu inzestrate de acésta pretioasa institutiune. In 6 departamente, noulu servitiu alu economiei functioná mai la tóte scólele. In 22 departamente se

¹⁾ Math. 28. 20. ²⁾ Math. 10. 6. ³⁾ Rom. 10. 18. ⁴⁾ Math. 21. 22 — Marcu 11. 24 — Luca 11. 9 ⁵⁾ Iacob. 5. 13—17. ⁶⁾ II-a Macab. 12. 43 si 46. ⁷⁾ Rom. 14. 17. ⁸⁾ I. Cor. 8. 8.

numerau deja 4997 case de economii scolare cu 189,510 scolari economi, cari economisaseru 1,297,510 franci. Cifre destulu de modice in ochii aceloru cari manuescu miliónele cu multa istetime, inse fórté pretioase si sacre pentru acei cugetatori filantropi, cari prevedu cu bucuria fructulu acestoru germeni de prevedere semenati in fragedele inimi ale copiiloru.

Dlu Malarce a regulatu mic'a cassa de economii scolare in Francia cu o astfelu de dibacia in cátu nu se póte refúsá sum'a cea mai mica; economi'a se forméza in consecintia picatura cu picatura, pe indelete si pe nesimtite, intoemai ca stalactitele in grotte. Oper'a prevederei omenesci ca si acea a naturei isvoresce din stabilitatea si consacriatiunea ei. Si acést'a n'are locu de cátu candu se are in vedere actulu moralu alu prevederei mai multu de cátu folósele materiali. Ori acést'a a fostu punctulu de plecare alu Dlu Malarce, de ora-ce a dispusu astfelu in cátu se primescu centimele ca si denariulu veduvei. Fia ca acésta institutiune salutara se prinda radacini si la noi, inca se ne dea o bogata recolta economica, educata de energi'a caracterului care trebue se remana totdeauna temperatu in inimile acestoru mici eroi ai economiei.

Departamentele in Francia, ajuta cu propriile loru subsidii casele de economii scolare; caritatea privata le ajuta asemenea, si Dlu Malarce, care a facutu studii sicure asupra caselor de prevedere crede cá tier'a sa a intrecutu deja pe tóte celelalte in acésta nobila emulatiune de economi copilarésca, si se ocupa de densele cu-o mare multiamire amestecata cu orgoliu nationalu.

Éta acum notiunile ce ni le dá Dlu Malarce in cartea sus numitaasupracaselor de economii scolare in Francia :

Unu raportu recentu alu Post-Oficiului anglezu constata cá in acestu momentu mai multe guverne din Europa si America se inercu a dá unu nouu aventu institutiuniloru lor de economie, utilizandu, fie-care pentru binele tieri loru, amelioratiunile experimentate la cele-lalte popóre. Credemu a puté se adaogamu cá populatiunile nu remanu indiferente nici chiar straine la acésta miscare de progresu. Ast-felu, noi am primitu, pentru Francia in acesti din urma timpi, interesante si simpatice marturii, nu numai din Paris, ci din diferite puncte ale provinciei, mai alesu dela aceste numeróse cantóne rurale inca privaté de biurouri de economie si cari solicitu acestu serviciu publicu, cum si dela centrele cele mari cari cunosc mai bine casele de economie, cari le simtu mai multu bine-facerile si le dorescu mai viu amelioratiunea.

Siefii industriei, uvrierii, administratorii Caselor de economii, ne-au tramisu, o data cu adesiunea loru la vederile nóstre, ingenióse observatiuni locale, de care vom tiené tot-d'a-una comptu. Si unii ne-au cerutu óre-cari instructiuni, ce ne vom permite a le dá aci, pentru ca responsulu nostru se póta fi si mai folositoru.

Asia ne-a intrebatu cum s'ar putea organisá unu Penny-Bank, adica o Casa de economii, primiindu pana la sum'a cea mai mica de unu banu (sou) si servindu a aduná pana la franc, care este minimulu sumei ce se póte acceptá la Cas'a de economii ordinara; si cum s'ar puté organisá in scóla acestu Penny-Bank séu Casa de economii scolare, cestiune care la epoc'a deschiderii scóleloru presinta unu interesu de actualitate.

Pentru ce, ne dicu unii, n'ar reusi si in Francia, acea ce a reusitu atatu de bine la vecinii nostrii din Belgia si Anglia? Óre elevii scóleloru nóstre sunt mai pucinu apti in economie ca scolarii Belgi séu Angli? Óre institutoriunii nostrii sunt mai inferiori in cea ce concerne inteliginti'a si devotamentulu lor spre bine, ca colegii lor din alte tieri? Óre administratorii Caselor nóstre de economii, acei cari si-dau concursulu lor acestoru stabilimente de utilitate publica, vor refúsá a favorisá si patroná o opera destinata se prepare clienti Casei de economie, o opera care va servi

din josu desvoltarea economiei metodice, in acelasi timp candu din susu o legislatiune noua va multiplicá biururile si va inlesni operatiunile; o opera in sfersitu care acum numai este o idee desiérta de incercatu, ci o institutiune organisata solidu si practicata cu deplinu succesu in timpu de mai multi ani? N'ar fi bine se scimu si noi cum s'a procedatu si se urméza inca, in acésta privintia, la Gand, la Bruxelles, la Londra, la Glasgow? N'ar folosi o notiitia scurta, bine motivata si precisa, pentru a determiná asta-di in Francia creatiunea Caselor de economii scolare? Nu asia cá in anulu 1818, noi am importatu din strainatate Casele de economii, in 1825, salele de asilu, si multe alte institutiuni financiare si economice pe cari vecinii nostrii, turmeutati mai pucinu ca noi in víeti'a loru politica interióra, au avutu facultatea si si-au datu ostenéla a si le fasoná in liniste, c'o pacientia si perseverantia tenace, cari nu sunt póte virtutile principale ale caracterului nostru?

Importatiunea caselor de economii scolare in Francia ne pare, de sicuru, posibila, si cu atata mai multu cu cátu in afacerea acésta ca si in altele multe, cum de e. s. sal'a de asilu, nu vom face de cátu a merge se luamu o idee francesa dela vecinii nostri. Daca primul Penny-Bank fu fondatu la Greenock in 1837; daca prim'a Casa de economie scolaru in Belgia datéza din 1866, noi am spusu deja lectoriloru nostrii cá acésta idee se produsese intr'o scóla din Grenoble inca mai nainte de o treime de secolu, si chiar de curendu am avutu ocasiunea a constatá la Mans, cá acum 40 de ani, la 4 Maiu 1834, unu institutoru din Mans, M. Dulac, a facutu se functioneze regulatu in scól'a sa o casa de economii scolaru, si ast-felu in cátu a datu locu la mai multu de septe sute livrete, constituite prin versamintele de banu cu banu ale scolariloru sei. In 1840, M. Rapet, economistulu, astadi inspectoru generalu a instructiunei publice, atunci directoru alu scólei normale din Perigueux, organisase in scól'a primaru platita de departamentu si anesata la scól'a normala o casa de economii scolare, pe care a mentienut'o cu succes pana la plecarea sa din Perigueux. Mai recentu, M. Laubier care dirige astadi una dintre cele mai interesante scoli primare din Paris (rue Tournefort) asemenea reusise de minune in acestu genu de economii scolare la scól'a din Catenay (arrondissement de Sceaux), unde erá ca institutoru.

Aceste esperientie isolate au duratu, precum se vede cátu si functiunile personelor inteligente si devotate cari incercasera acésta opera: desi individuale, trebuie se recunoscemu insa cá casele de economii scolare se potu acordá cu moravurile nóstre, fiind cá ele sunt nascute in solulu nostru, ca si ori ce planta indigena.

In consecintia nu se tratéza de cátu despre o opera puru si simplu franceza, de o opera care trebuie numai se se propage cu mai multu succesu, profitandu de esperientiele mai lungi si decisive facute de Belgi si Angli. Se tratéza de a introduce si propagá in Francia, *Metodulu* care, prin facilitatea si securitatea operatiunelor sale, a facutu succesulu si forti'a Caselor de economii scolare in Belgia, *Metodulu* care, pentru acésta institutiune ca si pentru institutiunea saleloru de asilu (Infants Schools), este conditiunea sine qua non a actiunei bine-facatóre, si care a transformatu incercarile ne-sicure intr'o institutiune fecunda si esactu organisata.

Éta cum a procedatu D-lu F. Laurent, organizatorulu Caselor de economii scolare in Belgia:

Catra timpulu deschideri scóleloru, in tómn'a anului 1866., D. Laurent, profesoru de dreptulu civilu la universitatea din Gand, intruni pe cáti-va dintre directorii scóleloru orasiului si le espuse aceea ce elu voia se faca cu concursulu loru, si care pentru mine ar putea se se formuleze ast-felu:

A invetiá economi'a cum trebuie se se invetie o virtute, facand'o practicabila, a invetiá economi'a pe copii, cari sunt cei mai bunu agenti ai ori carei inovatiuni sociale,

urmarindu acea politica sublima: „Lasati pruncii se vie la mine!“ a invetiá, prin acésta, pe viitorii lucratori cá economiile cele mici, repetate si bine puse, au valórea loru, si o valóre considerabila; cá astfelu unu copilu de septe ani care ar contractá obiceiulu d'a economisi duoi bani pe septemana din banii ce i-se dá duminéc'a pentru zaharicalele sale s'ar gasi, la majoritate, proprietaru peste o suma de aprópe 100 franci; cá economi'a ne obicinuesce a ne cumpatá satisfactiunea trebuintelor nóstre factice; cá acésta este unu exercitiu moralu care fortifica vointi'a, care conduce la bogatie pe cei mai sermani si care conserva averea celoru mai bogati; cáci unu banu bine economisatu póte da nascere unui milion; acésta s'a vediu, inainte si dupe Franklin séu Laffite; *unu sou gaspillé peut ouvrir une fissure au termite qui ruínera la plus grosse maison.* In interesulu bogatiei nationale si alu moralitatii publice, investimentulu micii economii convine dar copiiloru tuturiloru claseloru societatii; dar este mai recomandabilu copiiloru seraci la cari nu se prea vedu piese mari ci numai bani mititei, si pentru cari economi'a le va fi intr'o di singurulu elementu de imbogatire.

Dlu F. Laurent descrie sistemulu Caselor sale de economii scolare; apoi asecurandu-se cá erá intielesu si cá ar putea fi secundatu, se duse din scóla in scóla si chiar din clasa in clasa, ca se dee copiiloru lectiuni de economie si ca se prepare in acestu modu si pe invetiatori.

Pe la finele lunei lui octombrie 1866., doua scoli comunale in Gand fura fie-care provédute cu cáte o Casa de economii scolare; si pucinu cáte pucinu, gratie incorigiiloru date de consiliulu comunalu, prin comisiunea scóleloru orasiului, si prin doue societati de bine facere populara, institutiunea s'a propagatu in tóte scólele gratuite, in scólele cu plata, in scólele de asilu chiar, si in fine in scólele de adulti. Ast-felu, la 45000 elevi cari frecuenta aceste scoli, mai multu de 13000 au ajunsu, prin mijloculu micelor Case economice de bani, a-si procurá unu livretu pentru marea Casa de economii.

Este fórte importantu de a vedea in detaliu progresele miraculóse ale acestei institutiuni mici care, dupa ultimulu raportu oficialu alu directorulu generalu alu Casei de economii nationale in Belgia, M. Léon Cans, pare a fi influentiatu considerabilu asupra moravuriloru intregi populatiuni uvriera; cáci copii scóleloru asceptandu se devie siefi de familia, economi, au si initiatu deja pe familiile loru in cultulu Caselor de economie. Este justu de asemenea a spune cá guvernulu belgicu, miscatu de escelintele rezultate ale Caselor de economii scolare, a publicatu in frantuzesce si in nemtiesce (in 1200—12000 esemplare) si a adresatu la tóte scólele primare si normale si la bourgmestrii celoru mai multe comune din Belgia, *Conferintiele asupra economiei in scóla*, din cari M. Laurent facuse principalulu instrumentu alu fondatiunei sale, si acésta propaganda a servitu nu numai a multiplicá creatiunile Caselor scolare, ci a atrage inca pe uvrieri la cass'a de economii. Ast-felu esplica administratiunea belgica progresiunea estrordinaru, constatata in 1873. prin numerulu livretelor Casei nationale, care din 62653 s'a ridicatu in timpu de unu anu la 77,035, crescere de mai mult, de 32%.

Ast-felu orasiulu Gand, focarulu acestui progresu, tinde a se inaltá la primul rangu printre orasiile econome ale Europei; la o populatiune de 120000 locuitori, elu numerá deja in 1873 aprópe 14000 de deponenti, atunci candu Belgia intréga, c'o populatiune de 5 milióne locuitori, nu numerá mai multu de 100000 deponenti, coprindendu între acestia si pe clientii celoru patru case particulare vechi cu aceia de la cas'a generala a Statului, creata prin legea reformei Caselor de economii in 1865.

Si se póte cu dreptu cuventu dice cá micile Case scolare sunt inca prea numeróse in acésta onorabila pre-eminentia a orasiului Gand. In 1873, in scólele comunale

gratuite din Gand, la 7980 elevi, 7583 depuneau la Casa loru scolară; în scólele primare cu plata, frecventate de copii mai avuți, la 1079 elevi, depuneau 640; în scólele gardiene, sale de asilu pentru copii de doui pana la siepte ani, la 3039 elevi 1920; si în fine, în scólele de adulti frecventate regulatu în tóte serile si duminecele de 3285 uvrieri si uvriere, 2889. În totalu, catra sfirsitul anului 1873, la 15393 elevi, 13032 versau iconomiile lor la Cas'a scolară; si acolo adunasera o avere de 463064 franci.

La sfersitul primului anu, în 1867, se inscrisese 5801 elevi economi, cu 31907 franci economisiti; în 1869, 10537 economi si 297996 franci; si asta-di s'a urcatu la cifr'a de 44000 economi cu o jumetate de milion de franci. O jumetate de milion strinsu prin depunere de bani si centime în timpu de optu ani urca fórté multu meritulu acelora ce se intereséza de mersulu acestei institutiuni. Si valórea serviciului adusu populatiunei uvriere apare multu mai mare inca daca se considera că mai multu de 10000 copii, — s'ar putea dice mai toti copiii acestui orasiu — se indeletnicescu ast-felu cu economi'a, si primitu o generatiune cu totul ameliorata.

Invetiatorulu.

D i v e r s e.

(† **Necrologu.**) O grea si adenca lovitura a intimpinat pe amiculu nostru professoru Hamsea. Iubitulu seu parinte Voicu Hamsea, economu în Resnovu, în etate de 75 de ani, s'a mutat din acásta viétia la cele eterne, Vineri în 17 a l. curente. Venerabilulu betranu a fostu unulu dintre cei mai de frunte membrii ai comunei Resnovu, prin ingrigirea de buna cresterea filorui sei, unulu professoru, altulu teologu si alu treilea studinte în Brasiovu, elu si-a castigatu stim'a si respectulu tuturor. Fia-i tierin'a usiora si memoria binecuvantata!

(† **Necrologu.**) În diu'a de 19 Februaru st. v. a incetat din vietia Precuviosulu archimandritu de scaunu, vicariulu Metropolei Ungro-Vlachiei Hieronimu Butiurénu, unulu din cei mai destinsi membrii ai bisericei romane. Eterna fia memori'a lui!

× **O brosiura interesanta.** Afłamu că d. Socecu a pus sub tipariu cu autorizatiunea autorului, o interesanta brosiura, care va cuprinde tóte posesiile privitóre la resboiulu recinte a le dulcelui poetu dela Mircesci, Vasile Alexandri.

— **Fomete în China.** Ploile cele multe în unele provincii a-le Chinei si în alte provincii secet'a cea mare insocite si de cercetarea locustelor, cari pustiira tienuturi întregi, au adusu o fómete atâtu de infricosiata, anulu trecut, în cătu barbatii au fostu siliti a-si vinde femeile si copii pentru a se puté hraní, pe candu altii caditura jertf'a fómiei.

)(**Basarabia.** Sub acestu titlu diuarulu „Timpulu“ publica o seria de articoli fórté interesanti, în cari se arata că Basarabia, pe care o pretindu Rusii astadi dela Romani, n'a fostu nici candu provincia cucerita de Rusi cu sabia dela Tatari si dela Turci, precum sustienu unele gazete rusesci, ci din veaculu 14 inependu ea a fostu neintreruptu parte întregitóre a Moldovei.

— **Advocatu nou.** În septeman'a trecuta a facutu în Budapesta censur'a de advocatu în legile comune si cambiali Dr. Nicolau Oncu, cu unu succesu stralucitu. Talentulu si studiulu temeinicu alu Dlui Dr. Oncu în jurisprudentia, a atrasu admiratiunea si chiar recunoscinti'a comisiunei examinatóre. Gratulamú Dlui Oncu de frumosulu resultatu, prin care a facutu onore sciintiei în genere si natiunei sale în particularu.

— (**Multiamita publica.** Agronomulu Dimitriu Chisiodianu din comun'a Ghiród'a a bine voitú din propriulu seu indemnú a doná pe sem'a bisericii de aci

unu „apostolu“ legatu frumosu în pele, în pretiu de 8 fl. v. a.; éra pe sém'a prunciloru seraci dela scól'a totu de aici a bine voitú a cumperá carti scolare în pretiu de 5 fl. v. a.; pentru cari fapte marinimose subscrisulu ca invetiatoru si notariu alu comitetului parochialu în numele acestui'a si alu scolariloru, cari au primitu cartile me simtiu indemnatu a aduce acestui barbatu cu simtieminte crestinesci cuvenit'a multiemita publica. — Ioachimu Boncea, invetiatoru.

„**Dni Ionu Ghica si Dimitrie Sturza în Budapesta.** Cetimu în „Familia“: Indata ce neloial'a si ingrát'a pretensiune a Rusiei, d'a se dismembrá Besarabia de Romania si d'a-o cedá ei, a luatú unu caracteru mai acutu, guvernulu romanu a trimisu pe Dlu Ionu Ghica cu missiunea diplomatica la Parisu si la Londra, mai apoi pe Dlu Dimitrie Sturza cu aceeași insarcinare la Viena si la Budapesta. Acesti barbati de statu intelnindu-se septeman'a trecuta la Viena, venira la Budapesta si aice conferira cu mai multi barbati de statu ai Ungariei. Tenerimea romana aflandu sosirea numitiloru domni, veniti în o cauza nationala atâtu de importanta, grabí se-ii salute prin o deputatiune, condusa de redactorulu „Familiei“ La cuventulu de intimpinare, prin care se interpretá viu'a interesare cu care noi Romanii din aceste tieri petrecuseramu tóte fazele resboiului, precum si cele întemplate de atunci: antaiu respunse Dlu Ghica, apoi Dlu Sturza, în termeni fórté caldurosi; apoi descriera cu coloru viue situatiunea grea a Romaniei, si pericolulu celu mare ce-o amenintia din partea panrussismului, care tiene că Romanii nu sunt de rassa latina, ci slavi, si care voiesce nu numai a luá Besarabia, ci a întinde granitiile rusesci pana la Carpati; si incheiara dorindu intrunirea natiuniloru ne-slavice în contra acestui pericolu comunu. Luni generalulu Túr dede unu prandiu în onórea ilustriloru óspeti, la care luara parte mai multi membrii de frunte ai parlamentulu ungaru.

Armata engleza din India. — Dupa „Times“, armata engleza din India, numera acum 146,000 infanterie, 23,000 cavalerie, 3,600 geniu si 13,000 artilerie cu 400 tunuri de campu.

Notitie bibliografice.

A esitu de sub tipariu: „*Isagogia adeca introducere în cunoscinti'a cartiloru santei scripturi*“ de Dr. Ilarion Puscariu, Protosincelu arhiepiscopescu, asesoru consistorialu si profesoru seminarialu. Sibiu. Tipariulu tipografiei archidiecesane. Pretiulu: 1 fl 50 cr. v. a., — 3 lei n.

* * *

A esitu de sub tipariu: „*Cantulu I din Caderea Plevnei séu liberarea crestinatati,*“ poema nationala în IV canturi de G. Al. Zamphirov. Pretiulu fiacarui cantu este de 1 leu. Depositu la librari'a fratii Ioanitiu et Comp. Bucuresci.

A esitu de sub pressa a IV fasciora din „*Istori'a Resboiului din Orientu.*“ Hart'a în relief a teatrului de resbelu dela Marea-Négra. Acésta fasciora cuprinde: I. Conventiunea cu Russia în adunarea deputatiloru. II. Manifestulu Sultanului si atitudinea celoralti principi mahomedani. III. Teatrulu de resbelu din Asia.

Respunsuri.

Dlui I. C. în Hodoniu. Predic'a binelucrata, insa prea tardin. Ne rugamu, ca pe viitoru astfelu de lucrari se ni se trimita de timpuriu pentru a fi publicate celu pucinu cu o septemana înainte de dóminec'a ori serbatoarea la care se repórtá. Acést'a se referesce la toi on. autori, cari ne onoréza cu elaborate din sfer'a omiletice bisericesci.

C o n c u r s e.

1—3.

Pentru deplinirea parohiei vacante de clas'a a II-a din comun'a *Dieci*, protopresvit. Ienopoliei — Borosineu — in comitatulu Aradului, se escrie concursu, cu terminulu de alegere pe **23 Aprilie st. v. a. c.**

Emolumintele: una sesiune pamentu parte aratoriu, parte de pascutu, — birulu parochialu dela 200 numere de case, dela tota cas'a una mesura cucuruзу sfermatu, stolele indatinate, si doue intravilane pentru legumi.

Recurentii au se produca documentele prescise in regulamentulu provisoriu, pentru parochiile de clas'a a II-a si anume testimoniu despre absolvirea celu putienu aloru patru clase gimnasiale, séu testimoniu de preparandie, teologie si de calificatiune, si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetulu parochialu se voru trimite oficiulu ppresviteralu in Borosineu, care este si posta ultima celu multu pana la 20 aprilie st. v. — cele intrate dupa acestu terminu, precumu si cele neprovedute cu documintele mai susu insirate, nu se vor luá in consideratiune.

NB. Alesulu dela diua alegerei sale, intrumu anu de dile, va dá jumătate din tóte venitele parochiale, veduvei preotese séu orfanulu remasu de raposatulu parochu.

Dieci, 10 Martie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Nicolau Beldea**, adm. ppresviter.

1—3.

Pensiunandu-se invetiatoriulu Teodoru Bercea dela scól'a romana gr. or. din *Giul'a germana*, comitatulu Bichisiului, se publica concursu pentru deplinirea definitiva a postulu invetiatorescu dela aceasi scola, cu terminu de alegere pe **Duminec'a din 2 Aprilie a. c. st. v.**

Salariulu anualu: 100 fl. v. a. bani gata, 20 jugere pamentu aratoriu de clas'a prima, 2 jugere tielina tóte comasate, 20 fl. v. a. pentru lemne de incalditu pe séma invetiatoriulu, 3 orgii lemne pe séma scolei, 8 fl. v. a. pentru conferintie, 6 fl. v. a. pentru scripturistica, 6. fl. v. a. pentru ultoirea pomiloru din scola de pomaria, dela fia care imormentare mare 1 fl. dela mica 50 cr. unde va fi poffitu, dela unu parastasu 1 fl. venitul dela unu tasu a loru 4 serbatori mari de peste anu; cortelu liberu si gradina de legumi.

Dupa incetarea pensiunarii invetiatoriulu Teodoru Bercea salariulu alesulu invetiatoriu se va mai mari cu 110 fl. v. a.

Ér candu alesulu invetiatoriu va aretá sporiu bunu cu scolarii sei, incátu dintre aceia unii voru poté trece dela scól'a romanésca deadreptulu la scolele civile din locu, atunci, si panace ve traí invetiatoriulu betranu — comun'a se obliga a i mari salariulu cu cei 110 fl. v. a. la anu.

Dela recurinti se recere atestatu de botezu, testimoniu despre depunerea examenulu de calificatiune din scintiele pedagogice, testimoniu despre absolvarea a 4 clase gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare si germane, si pona la diu'a alegerii in vreo dumineca se se presenteze in biserica din locu pentru de a-si aretá desteritatea in cantare.

Recursurile adresate comitetulu parochialu, se se substerna dlui protopopu si inspectoru de scole Petru Chirilescu in Chitighaz (Kétegyháza)

Giul'a germana in 13 Martie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si inspectoru scolaru.

1—3.

In urm'a hotaririi V. Consistoriu dto 6. Febr. a. c. Nrul 68. B. se escrie concursu:

1. Pentru vacant'a parohie din *O. Gepisiu*, Comit. Bihoru, Protopopiatulu Oradii-mari. Emolumintele suntu: 6. jugere de pamentu, birulu 37. de cubule in grauntiu, stolele indatinate dela 160. de familii, cortelu liberu; alegerea va fi in $\frac{2}{14}$. **Aprilie a. c.**

2. *Ronto*. Emolumintele suntu: $\frac{1}{2}$ de sesiune pamentu aretoriu, birulu dela 72. de numere o mesura de grâu, stólele indatinate, cortelu liberu cu 3. chilii, alegerea va fi in $\frac{9}{20}$. **Aprilie a. c.**

3. *Apateulu Rom*. Emolumintele suntu: un'a sesiunne de pamentu aretoriu si cosaleu, biru dela 120. de case, câte una vica de grâu, cortelu liberu si stolele indatinate; alegerea va fi in $\frac{9}{21}$. **Aprilie a. c.**

Doritorii de a recurge la vreuna din acestea parochii suntu avisati: asi trimite recursurile sale la protopres. Oradii-mari **Simeonu Bica**, in Oradea-mare.

Datu in Oradea-mare in 13 Martie 1878.

Comitetele parochiale.

In contielegere cu mine: **Simeonu Bica**, protopres. Oradii-mari.

1—3.

Pentru postulu invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. romana din *Lapusnicu*, inspectoratulu Secasiului se publica concursu pana in **9. Apriliu a. c. st. v.**

Emolumintele anuale: 80 fl. v. a. in bani gata, dela 75 numere câte 7 oche cucurudiu in bómbe si câte 3 oche grâu, 5 jugere de pamentu, din care $4\frac{1}{2}$ aratoriu, si $\frac{1}{2}$ jugeru livada de fenu; quartiru cu gradina de legumi; 8 stangeni de lemne, din care are a se incaldí si scól'a si 6 fl. v. a. scripturistica.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si trimite recursurile loru adresate comitetulu parochialu, la Domnulu inspectoru scolaru Procopiu Lelescu, in Vizm'a p. u. Székás.

Lapusnicu, la 5. Martiu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Procopiu Lelescu**, inspectoru scol.

2—3.

Pentru ocuparea postulu invetiatorescu din comun'a *Binisu*, protopresbiteratulu Oravitiei comitatulu Carasiului, conformu decisiunei v. consistoriu alu Caransebesiului se dechide concursu pana in **12 lunei lui aprilie a. c.** Cu acésta statiune suntu urmatoriele emoluminte impreunate.

1) Salariu anualu in bani gata 120. fl., 2) 100 fonti clisa, in bani 48 fl., 3) 50 fonti lumeneri 20 fl., 4) orgii lemne 70 fl., 5) 100 fonti sare 8 fl., 7) scripturistica 14 fl., 7) pentru conferintii 15 fl., la olalta 295 fl. 8) 20 meti de grâu, 9) 20 meti cucuruзу in natura séu dupa placu in relutumu dupa pretiulu tergului, quartiru liberu cu 2 chilii pentru invetiatoriulu, gradina de 800 st. □, si 2 jugere de pamentu aratoriu.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu avisati a-si trimite recursurile loru, provedute cu documentele necesarie, si adresate catra comitetulu parochialu, D. Protopresbiteru Iacobu Popovicu in Oravitia.

Sig. Binisu in 28. Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In cointielegere cu D. Protopresbiteru tractualu.

3—3.

Pentru deplinirea postului invetiatorescu din comun'a *Gurbediu*, in comitatulu Biharii, protopresbiteratulu Oradii-mari, inspectoratulu Cefei — se escrie concursu, cu terminu de alegere pe **25 Martiu st. v. a. c.**

Emolumintele impreunate cu acestu postu invetiatorescu suntu: a) in bani gata 100 fl. v. a. b) in naturale 12 cubule de grâu si 12 de cucurudiu. c) 8 stangeni de lemne din care se va incaldi si scóla. d) 6 jugere de pamentu; e) cuartiru liberu cu intravilanu de 1170 stangeni; II. — Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu, — recursele sale proviedute cu testimoniu de preparandie, de cualificatiune si cu atestatu de moralitate, adresate comitetulu parochialu, au a le subserne subscrisulu inspectoru cerc. de scóle in Berecheiu (Barakony) p. u. Cséffa, pana in 24 Martiu st. v. a. c.

Recurintii, pana la diu'a alegerii, in vr'o dumineca ori serbatóre se se presente la s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantari si tipicu.

Gurbediu 17 Fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Teodoru Papu**, insp. cerc. de scólei.

3—3.

Pentru statiunea invetiatoresca dela scol'a gr. or. din comun'a *Chertesiu*, inspectoratulu Jenopoliei — Borosineu, comitatulu Aradului, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe **26 Martie a. c. st. v.**

Salariulu anualu: 100 fl. v. a. 5 fl. pentru scripturistica, — 5 cubule grâu — 5 cubule cucuruzu, — 8 orgii de lemne din care este a se incaldi si scól'a — cuartiru liberu cu gradina de legumi.

Recurintii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei, — de cualificatiune — atestatu de moralitate, si se documenteze prin estrasu de botezu, cà sunt de religiunea gr. or.

Recursele adresate comitetulu parochialu, se voru trimite pana la 24 Martie a. c. st. v. inspectorulu cercualu de scole Domnului Nicolau Beldea in Jenopolea — Borosineu, — posta ultima Borosineu.

Borosineu, 1 Martie 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Nicolau Beldea**, inspectoru scolariu.

3—3.

Pentru postulu invetiatorescu dela scol'a confesiunala gr. or. rom. din comun'a *Unipu*, protopresbiteratulu Jebeliului, cottulu Timisiului, se publica concursu cu **terminu pana la ultima martiu a. c. st. v.**

Emolumintele sunt: in bani gata 73 fl 50 cr, 20 meti de grâu, 20 meti de cucuruzu, una maja de clisa, 50 fonti sare, 12 fonti lumini, 9 orgii de lemne din care se se incaldiésca si scól'a, 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, 4 jugere de pamentu, dela fiecare inmormentare unde va fi pofitu a 40 cr., si cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele instruate dupa stat. org. adresate comitetulu parochialu catra D. protop. **Alesandru Ioanovicu** in Jebeliu — si de este in putintia a se presentá in comuna intr'o Dumineca séu serbatore.

Unipu, in 22 fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. tractualu.

3—3.

Concursu pentru ocuparea parochiei *N.-Marausiu*, in-copciata cu statiunea invetiatoresca de acolo.

Emolumintele parochului sunt: a) 10 cubule de cucurudiu strinsu prin antisti'a comunala, b) pamentu aratoriu de 20 cubule cu gradina casei parochiale, c) cuartiru cu doue chilii si gradina, d) stólele indatinatate.

Emolumintele invetiatoresci sunt: a) in bani gata 60 fl. v. a. b) 10 cubule de bucate jumatare grâu jumatare cucurudiu, c) 8 stangini de lemne din cari are a se incaldi si scól'a si in urma una portiune de fenu dela fieste care numeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele lor proviedute cu documintele necesarii Domnului administratore protopresbiteralu Iosifu Pintia, posta ultima Hollod in Gyanta, celu multu pana in diu'a de **26 Martiu st. v.** cand de odata se va tiené si alegere.

N.-Marausiu la 25 Fauru st. v.

Comitetulu parochialu.

Ioanne Bica,
notariu cercualu ca presiedintele comitetulu.

Cu invoirea mea, **Iosifu Pintia**, adm. protop. inspectoru scol.

3—3.

Concursu pentru deplinirea parochiei a II din *Capolnasiu* tienetóre de a II clasa.

Emolumentele sunt: a) una sesiune pamentu aratoriu, si fenatiu.

Doritorii de a cuprinde acésta parochia se-si adreseze recursele comitetulu parochialu concerninte, tramitiendu-le Dlui protopopu **Ioanu Tieranu** la Lipova, pana la **1. Aprile a. c.** càci in 2. Aprile se va tiené alegerea. Se recere totodata ca recurentii sub durat'a publicarii concursului se se presinte in vre-o dumineca séu serbatóre in biserica spre a-si aretá desteritatea in cantare, séu oratorie.

Capolnasiu, 19 fauru 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ioanu Tierann**, protop. Lipovei.

3—3.

Amesuratu decisului ven. consistoriu diecesanu de sub Nr. 938 bis. a tr. se escrie concursu pentru postulu de Cooperatoru sistemisatu in comun'a *Teregova*, protopopiatulu Caransebesiului cu terminu de **4 septemani.**

Dotatiunea Cooperatorulu este $\frac{1}{2}$ din intrég'a dotatiune preotiesca si $\frac{1}{2}$ din intregu pamentulu sesionalu, care pentru stole si biru dupa contractu face la anu 175 fl. éra cu privire la pamentu $1\frac{1}{2}$ sesia aratura si fenatiu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se dea petiune pana la 1. April v. adjustata in intielesulu stat. org. si normativelor cons. adresata catra Sinodulu parochialu spedata scaunulu protopresbiteralu din Caransebesiu, càci petitiumile mai tardiu intrate, nu se vor luá in consideratiune.

Teregova, 1 Martiu 1878.

Comitetula parochialu.

In contielegere cu préon. d. protter. alu tractulu **Nicolae Andreovicu.**